

הערות פרק שביעי - מי שאחזו

סז,ב

בע"ז בפסחים [כד,ב], ואי במת נכרי מיירי הכא, יש להביא ראיה מזה דמותר בהנאה, ועי' מל"מ סוף הל' אבל באורך מזה, וברוב בקיאותו לא העיר מדברי הירושלמי נדרים פ"ד על משנת חזן את עבדו דאמר שם דעבד לכו"ע אסור דאינו ראוי להשליכו לכלבים, הרי מבואר דאסור, וקשה מירושלמי גופא פ"י דשבת דס"ל דמת נכרי מותר בהנאה.

וראיתי בדרך אגב ברגע אחת קשיית הגאון רצ"ה בספר שמועות יעקב על אה"ע ל"ל קרא לחייב לקבור מת, תיפ"ל דהוא מאיסורי הנאה. ולענ"ד י"ל דנפק"מ לענין להשליכו לבית הכסא ולנהר דשרי בכל אסור"נ, או לקבור אבר שנחתך בחייו, וגם להיות מצות עשה מיוחדת.

ועי' חת"ס חיו"ד סי' של"ט בכהן נכפה אם שרי ליתן לידו מת נכרי עיי"ש, ולא העיר מאסור"נ, מכלל דפשיטא ליה דשרי. ואולי משום דהו"ל שלא כדרך הנאתו, וא"ש גם ההוא דפסחים. ויל"ע בזה לעת הפנאי אם בעי דוקא שלא כדרך הנאתו או דבזה לא ילפינן מע"ז ואפילו כדרך הנאתו שרי.

ע,א

גמ' ג' דברים מכחישים כחו של אדם פחד רבי חיים פלאג"י דרך ועון. קשה למה בעון הוא יותר קל מפחד ודרך, אדרבה גדול עונו מנשוא, והתי' פשוט דזהו הפירות בעוה"ז ועונשו של העון עצמו אינו נמחק ושמור עונשו לעוה"ב אם לא חזר בתשובה, ונקט מכשול דהעון דהוא מזיד הביאו על שנכשל תחילה בשוגג ולא שת לבו לעשות תשובה שלימה ובא לידי עון, לכך כשל בעונו כחו לפי מידתו וכדכתיב שוכה ישראל עד ה' אלקיך כי כשלת מקודם ועי"ז באת לידי עבירה בעוונך במזיד.

ע,ב

גמ' אמר רבי שמעון בן לקיש כותבין רבי אלחנן וסרמן ונותנין גט לאלתר ורבי יוחנן אמר אין כותבין אלא לכשישתפה וכו' במאי קמפלגי ריש לקיש מדמי ליה לישן ורבי יוחנן מדמי ליה לשוטה. ויש להקשות אף אי מדמי לה ר"י לשוטה אמאי בנשתטה אינו יכול השליח לגרש את אשתו, הא לעיל [לדב] פליגי אביי ורבא בגילוי דעתא בגיטא אי הוי מילתא וסבר אביי דגילוי דעתא בגיטא לאו מילתא הוא, והיינו דאף שאנו רואים דאינו חפץ ליתן הגט לאשתו אפ"ה יכול השליח ליתן הגט לאשה עד שיבא הבעל ויבטלו בפירוש, וא"כ כ"ש הכא דנשתטה ולא ידעינן אי רוצה לגרש או לא דיהינן נתינת השליח, וכן קשה מהא דאיתא בריש השולח [לבא] דאמר"י מדו דתימא לא אלימא שליחותיה דבתרא משליחותיה דקמא דלבטליה קא משמע לן, חזינן דאע"פ שאינו רוצה את הגט דהרי מינה שליח לבטלו, אפ"ה נותנין הגט ולא בעינן לדעתו, וא"כ קשה דכיון דאף אם היה פיקח ולא היה רוצה ליתן הגט מ"מ נותנין הגט כל זמן דאינו מבטלו להדיא, כ"ש בשוטה דליכא ראייה דאינו רוצה בגט ואפילו אמר בפירוש איני רוצה אין שומעין לו, ומ"ט אין יכול לגרש.

עו"ק מהא דאיתא במתני' לעיל [יגא] האומר תנו גט זה לאשתי ומת לא יתנו לאחר מיתה וכו', ומשמע דרק במת לא יתנו לה, אבל אם נשתטה יכולים ליתן לה, דאלת"ה הו"ל אפילו בנשתטה דלא יתנו לאחמ"כ וכ"ש במת, ובשלמא לשי' הרמב"ם דס"ל דכל פלוגתא ר"י

מתני' אמר כתבו גט לאשתי ואחזו קורדייקוס וחזר ואמר לא תכתבנו וכו'. כת' הרא"ש בסוגיין ס"א דטוב ליהדר בשכ"מ שצוה ליתן גט שנתהא דעתו מיושבת עליו ואף בשעת כתיבה משום דחולה פעמים שדעתו מטורפת עליו ועתים חולה עתים שוטה וכו', ומדנקט טוב ליהדר משמע דהוא דין לכתחילה אבל אין הגט נפסל בכך, וצ"ע דהא הרא"ש גופי' כת' בסדר הגט [הו"ד בסוף מסכתין] ואם שכ"מ מצוה לכתוב גט לאשתו יזהר הסופר שיהיה החולה שפוי ומיושב בדעתו מתחילת כתיבת הגט עד גמר כתיבתו שאם תטורף דעתו בינתיים אעפ"י שחזר לדעתו הגט פסול יעו"ש, הרי דל"ה רק דין לכתחילה אלא הגט פסול, וצ"ע, ועי' בב"י סקכ"א בסד"ה ובעל העיטור יעו"ש.

רבי יצחק אלחנן ספקמור מתני' נשתתק ואמרו לו נכתוב גט לאשתך והרכין בראשו וכו'.

בדבר שאלתו בשכ"מ ששאלוהו שיכתוב גט לאשתו והשיב, כן תכתבו, ונחלש מאד ולא יכל להוסיף דבר, והסופר והעדים שמעו דבריו וכתבו הגט והוא נתן זאת לאשתו, ואמר הרי זה גיטך וכו', אי יתני כה"ג להתיר האשה, חדא דלא ציווה אלא לכתוב ולא אמר לחתום, ועוד שמא לסופר לא אמר בפירוש, ואף אי נימא דהוי בכלל כל הרוצה דייחשב שליחות, הא תליא בב' תי' התוס' לעיל [סא, ד"ה כל], ולפ"ז הכא דלא אמר כל השומע ולא כל הרוצה לא הוי שליחות כלל ולא יתני.

והנני להשיבו, כי לדעתי הגט כשר, כיון דבכלל כתבו גם חתמו, ובפרט בחולה לאחר ג' ימים או במסוכן דאם אמר כתבו בלבד דכותבין ונותנין כמבואר בשו"ע [ס' קמ"א סט"ז], ואף דלא ייחד העדים והסופר נמי כשר אם אחד כותב ושנים חותמין, וכ"ז דלא אמר כולכם כמבואר בשו"ע [ס' ק"כ ס"ז] ובחל"מ סי' קכ"ז ובב"ח [סקי"ח], והגט כשר הוא והאשה מותרת להנשא [וא"צ יבום] בלא שום פקפוק כלל. [מתוך מכתב].

סז,א

תוס' ד"ה לברוקתי - אבל בסוף החולי אין לו קהלות יעקב רפואה. יש לעיין מבכורות [לט,ב] גבי נפגם הזובן דהוי מום קבוע ובניטל על ידי זאב כולו חזר לאיתנו, ואם כן לכאורה הוי כיש לו רפואה נטילת כולו וצ"ע. ואולי בטר שנפגם שוב אינו חוזר על ידי נטילת כולו וצ"ע, ועי' בתוס' בבכורות [לה,ב ד"ה וסימנך] מש"כ בזה.

סז,ב

האדר"ת גמ' ואי לא ליבקי שכבא דשכיב בשבתא ונישקליה לידיה. מדלא אמרה הגמ' דאם כהן הוא אסור, מכלל דשרי באמת, והיינו במת נכרי דאינו מטמא לדעת רשב"י ביבמות [ס,ב]. ויש להביא ראיה עד"ז קצת לדעת רבינו היראים שפסק דאפילו במשכב ומושב שרי לל"ק ביבמות דשם [סא,א]. ואפשר דל"צ הגמ' לכתוב זה דא"ש אח"כ.

ולכאורה יש להעיר מזה דמת מותר בהנאה לרפואה דאל"כ אסור משום שהוא מתרפא ממנו ורב אתקש לע"ז דאין מתרפאין